

Ledighet & Kompensation

Medlemsmaterial

Introduktion

Enligt skollagen ska elevföreträdare ges rätt till ledighet och kompensation för uppdrag som rör utbildningen. Trots detta visar Sveriges Elevkårers undersökningar att efterlevnaden varierar stort mellan skolor. Denna vägledning syftar till att förtydliga gällande rätt och ge praktiska exempel på hur skolan kan arbeta för att säkerställa att elevengagemang inte sker på bekostnad av studieresultat eller elevernas belastning.

Carina Rudolph Lundberg, rektor, och Mikail Khan, elevkårsrepresentant, från Anna Whitlocks gymnasie under den första träffen av Ambassadörsprogramet i Stockholm. Foto: Ludwig Bergström

Kom ihåg

Att säkerställa elevkårsaktivitas rätt till ledighet och kompensation är en del av skolans demokratiska uppdrag. Det handlar om att ta elevernas engagemang på allvar och att skapa en skolkultur där inflytande inte bara är möjligt, utan också uppmuntras. Som rektor har du en nyckelroll i detta arbete – både som beslutsfattare och som kulturbärare.

Vad säger lagen?

Att elever engagerar sig i skolans demokratiska processer är inte bara önskvärt – det är rättighet som är fastslagen i skollagen. Elevföreträdare, såsom elevrådsrepresentanter, elevskyddsombud och elevkårsaktiva, har enligt 4 kap. 10 och 11 §§ skollagen rätt till ledighet från skolarbetet för att kunna utföra sina uppdrag, samt rätt till kompensation för den undervisning de går miste om.

Skollagen 4 kap. 9 §

”Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen. Elevernas och deras sammanslutningars arbete med inflytandefrågor ska även i övrigt stödjas och underlättas.”

Skollagen 4 kap. 10 §

”Elevföreträdare och övriga elever ska ges tillfälle att under skoltid behandla frågor av gemensamt intresse.”

Skollagen 4 kap. 11 §

”Av 6 kap. 18 § arbetsmiljölagen (1977:1160) följer att en elev som har utsetts till elevskyddsombud ska få den ledighet från skolarbetet som behövs för uppdraget. Detsamma ska gälla en elev som har utsetts till elevrådsrepresentant eller som har annat uppdrag att företräda andra elever i frågor om utbildningen. Elevskyddsombud, elevrådsrepresentanter och andra elevföreträdare ska få den ledighet som behövs för uppdraget och erbjudas kompensation för den undervisning de går miste om.”

Som rektor har du ett tydligt ansvar att säkerställa att elevföreträdare ges de förutsättningar som krävs för att kunna fullgöra sina uppdrag utan att deras skolgång påverkas negativt. Det innebär att du, i egenskap av beslutsfattare, ska bevilja ledighet i den omfattning som uppdraget kräver. Samtidigt ska du också se till att eleven får möjlighet till kompensation för den undervisning de går miste om.

Det är viktigt att förstå att dessa rättigheter inte är begränsade till elevskyddsombud, utan omfattar alla elever som har ett uppdrag att företräda andra i frågor som rör utbildningen. Det kan handla om deltagande i styrelsemöten, planering av årsmöten, samverkan med skolledning eller arbete med skolans arbetsmiljö och undervisningskvalitet.

Det är däremot svårare att avgöra vilket typ av juridiskt stöd som gäller när det kommer till delar av elevkårens verksamhet som inte är direkt kopplad till utbildningen. Exempelvis vid biljettförsäljning eller fikabjudningar under kanelbullensdag. Men sådana typer av aktiviteter kan stärka gemenskapen, tryggheten och studieron i skolan precis i samma grad som insatser kopplade till exempelvis den fysiska arbetsmiljön. Därför är det viktigt att du som rektor skapar förutsättningar för god dialog mellan skolledning och elevkår, så att även sådana typer av insatser blir uppmuntrade i skolans miljöer

Praktiska tillämpningar

Att som rektor se till att skolan bedriver ett aktivt arbete i att säkerställa elevkårsaktivitas rätt till ledighet och kompensation är en förutsättning för att elever ska ha möjlighet att vara engagerade i sin egen skolgång. Nedan följer exempel på vilka åtgärder du som rektor kan genomföra för att säkerställa att elevkårsaktiva ges de förutsättningar de har rätt till:

Struktur för ledighetsansökan kopplad till elevuppdrag

Ett steg kan vara att införa en tydlig rutin för hur elevföreträdare ansöker om ledighet. En mall för ledighetsansökan som kopplar till elevuppdraget kan underlätta både för elever och personal.

Skapa rutiner för synkronisering med elevkårens planerade verksamhet

Som rektor är det viktigt att ha löpande dialog med elevkåren om dess verksamhet. En värdefull insats kan vara att i början av varje läsår, eller när elevkåren valt en ny styrelse, föra dialog med elevkåren om deras planerade aktiviteter och sammanträden. Detta för att kunna synka elevkårens verksamhet med skolans övergripande planering och kunna identifiera lämpliga tillfällen för elevföreträdarna att ges ledighet och kompensation för uppdraget.

Informera skolpersonal om skollagens krav och skolans rutiner

Att skolans undervisande lärare känner till elevföreträdarens rättigheter är en förutsättning för att underlätta i de elevkårsaktivitas arbete. Det kan ske genom återkommande information på arbetsplatsträffar eller i interna informationsbrev. Att utse en kontaktperson i personalgruppen som har särskilt ansvar för att stötta elevkåren och dess aktiva kan också bidra till att skapa en trygg struktur för både elever och personal.